

SITUAȚIA POLITICĂ DIN CENTRUL, RĂSĂRITUL ȘI SUD-ESTUL EUROPEI LA SFÎRȘITUL SECOLULUI AL XIV-LEA ȘI ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XV-LEA. ROLUL ȚĂRII ROMĂNEȘTI.

ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU

Cadrul internațional în care s-a înscris domnia lui Mircea I Voievod, la confluența dintre secolele XIV—XV înlesnește înțelegerea dificultăților cărora țările române au trebuit să le facă față și din confruntarea cu care s-a întărit rolul românilor în apărarea civilizației europene și a căpătat dimensiuni universale valoarea unora dintre conducătorii români — și este cazul, în primul rînd, al voievodului Mircea I. Acesta s-a dovedit *Mare, Puternic* prin talentul militar, ca și prin tactul diplomatic, prin spiritul de organizare și energia manifestată pentru a impune Țara Românească ca importantă putere în geografia politică a vremii.

Contemporan al unor însemnate momente ale istoriei europene și universale și al unor monarhi de seamă, cum a fost Baiazid I „Trăznetul”, Sigismund de Luxemburg, Vladislav Jagello, domnul român și-a înscris numele alături de numele lor — în timp de pace prin alianțe de la egal la egal, în timp de război prin forța pe care el a ridicat-o, influențînd nu de puține ori mersul evenimentelor, cu consecințe însemnate pentru soarta popoarelor din sud-estul și centrul Europei.

În a doua jumătate a secolului al XIV-lea, pe măsură ce s-a îndepărtat pericolul mongol, statele românești extracarpatiche, Țara Românească și Moldova, au trebuit să facă față unei tot mai acute amenințări din partea regatului ungar. Acestea i s-a adăugat în ultima treime a secolului al XIV-lea primejdia otomană.

Victoria obținută de otomani la 26 sept. 1371 la Cirmen, pe riul Marița, s-a dovedit o dată importantă în modificarea înfățișării hărții politice a Peninsulei Balcanice. Teritoriile întinse ale Imperiului bizantin sau ale țaratelor bulgar și sîrbesc au intrat sub stăpînire otomană.

Slăbite în apărarea lor de condițiile socio-politice existente, generate de sistemul feudal și care-și găseau expresia în fărîmițarea statală și anarhia feudală, statele din sud-estul Europei au fost, totodată, lipsite și de un sprijin extern eficient. Orașele comerciale italiene, Genova și Veneția, implicate în evenimentele din Peninsula Balcanică, nu numai că nu au ajutat statele de aici, dar acționînd, nu de puține ori alături de otomani, au înlesnit cuceririle acestora. Regatele maghiar și polon, nefiînd amenințate direct, n-au intervenit multă vreme în desfășurarea evenimentelor din sud-estul Europei, iar atunci cînd au făcut-o — ca în cazul regatului maghiar — intenția cotropitoare fiind evidentă a născut împotrivirea celor amenințați.

În timp ce statele balcanice ofereau spectrul dezagregării politice, a incapacității de a întreprinde acțiuni comune de apărare, statul otoman, întărit în urma succeselor militare își creștea puterea de lovire, fanatismul religios jucînd în această privință un rol însemnat.

În ofensiva lor vijelioasă, otomanii au lovit, mai întâi, Imperiul bizantin, care a fost nevoit să le cedeze noi și noi teritorii, așa încît spre sfîrșitul secolului al XIV-lea din puternicul stat de odinioară Bizanțul ajunsese doar o umbră, „omul bolnav“ al evului mediu.

Restrîns teritorial la capitală și împrejurimi, la Salonic și Moreea, Bizanțul era permanent tulburat de lupte dinastice, unii dintre pretendenții la tron neezitînd să apeleze la sprijinul otomanilor, cărora le-au datorat coroana, aceasta însă în schimbul renunțării la atribute ale suveranității de stat. Infructuoase și chiar umilitoare s-au dovedit și călătoriile întreprinse de unii împărați, Ioan al V-lea Paleologul, Maunel al II-lea și Ioan al VIII-lea în țările din Europa occidentală în speranța că, acceptînd „unirea bisericilor“ și recunoașterea papii asupra tuturor creștinilor, vor obține sprijin împotriva primejdiei otomane.

Autoritatea slăbită sau total compromisă a împăraților bizantini a făcut ca în unele părți ale imperiului, Peloponez, Epir, Tesalia și în insulele din Marea Egee să ia naștere mai multe state mici cu dinastii bizantini, principii „latini“, stăpînitori locali sau dregători ai orașelor Genova și Veneția, orașe republici, care economic stăpîneau Imperiul bizantin în agonia-i prelungită, înainte ca teritoriul lui să fie cucerit de otomani.

Lipsiți de mijloace interne, fără sprijin din afară și aflați sub continua amenințare otomană, împărații bizantini s-au văzut constrinși, după bătălia de la Cirmen să plătească tribut statului otoman. În mai 1373 Ioan al V-lea Paleologul recunoștea suzeranitatea otomană, acceptînd să plătească tribut și să presteze ajutor militar sultanului Murad I¹.

Trebuie subliniat însă faptul că epoca Paleologilor — ultima epocă din istoria Bizanțului — pe lîngă aspectele de decădere politică și în contrast cu aceasta a lăsat mărturie ale unei remarcabile dezvoltări culturale. În această epocă s-a manifestat așa numita „a doua renaștere bizantină“, comparată cu renașterea italiană, dominată de ideea, întîlnită la scriitorii și artiștii a întoarcerii la studiu, la tradiții, la spiritul helenismului antic. În domeniul artelor, mozaicurile bisericii Chora (Kahrié Djami) de la Constantinopol sînt considerate o capodoperă a acestei epoci. Înalta valoare a realizărilor culturale din Bizanț a făcut ca acestea să fie luate drept model, să influențeze creația culturală din Bulgaria, Serbia, Țările Române, Rusia².

O oarecare similitudine cu situația din Bizanț o prezenta țaratul bulgar. După domnia lui Ivan Alexandru (1331—1371), care asigurase statului bulgar o perioadă de înflorire economică și culturală și de extensune teritorială — și care a încetat din viață chiar în anul victoriei otomanilor de la Cirmen — unitatea politică a Bulgariei a fost ruptă³. Pe lîngă mai vechea formațiune politică ce grupa orașele de la Marea Neagră și care a constituit baza de pornire a viitorului stat dobrogean, procesul de dezagregare a celui de al doilea țarat bulgar a generat noi tendințe de separare în state independente. A apărut astfel, după 1371, un țarat a cărui capitală era la Vidin și unde stăpînea unul din fiii lui

¹ Georges Ostrogorsky, *Histoire de l'État Byzantin*, Paris, 1956, p. 563.

² Paul Lemerle, *Histoire de Byzance*, „Que sais-je?“, Paris, 1965, p. 116; Charles Diehl, *Marile probleme ale istoriei bizantine. Figuri bizantine*, Traducere de Ileana Zara. Prefată și tabel cronologic de Dan Zaneferescu, București, 1969, p. 150.

³ *Istoria na Bălgaria*, tom. 3, Sofia, 1982, p. 351 și urm.

Ivan Alexandru, Sracimir, căsătorit cu Ana, fiica domnului român Nicolae Alexandru; un alt țarat cu centru la Tirnovo îl avea în frunte pe Șișman, frate vitreg cu Sracimir. În Rodope s-a constituit un stat efemer sub conducerea lui Momcil. Între șefii noilor state, îndeosebi între Sracimir și Șișman au existat relații încordate și certuri continue; ele aveau să ducă în cele din urmă la dezazturul statului.

În ciuda decadenței politice, pe teritoriul Bulgariei s-a manifestat în secolul al XIV-lea un avânt cultural fără precedent în istoria ei. Este epoca de plină manifestări a doctrinei isihaste, a cărei esență antropocentrică o apropia de valorile spirituale ale umanismului Renașterii, ea îndemnând la perfecționarea spirituală, la cunoașterea științifică a lumii și omului. Simpla enumerare a numelor Teodor Tirnovski, patriarhul Eftimie, Grigore Țamblac, Constantin Kostenețki este de natură să ne amintească de existența unei epoci de mare cultură cu largă difuziune, îndeosebi în lumea ortodoxă⁴.

Țaratul sîrbesc, ce cunoscuse și el în vremea lui Ștefan Dușan (1331—1355) gloria mării puteri, ce visa să ia locul Bizanțului în sud-estul Europei⁵, odată cu domnia lui Ștefan Uroș (1335—1371) (căsătorit și el cu o fiică a domnului român Nicolae Alexandru, Anca), și-a manifestat lipsa de unitate politică. Pe teritoriul statului unitar de odinioară au apărut o mulțime de formațiuni politice, conduse fie de membri ai vechii dinastii nemanide, fie ridicați dintre nobili și dregători locali. Slăbiți de luptele purtate între ei pentru putere, aceștia au facilitat, în fapt, înaintarea otomană. Dintre statele născute din dezagregarea țaratului sîrbesc mai importante s-au dovedit statul cneazului Lazăr cu centrul la Krușevac și cel al lui Vuc Brancović în regiunea Prizren-Skoplije. În afara lor exista o mulțime de alte stătuțe: la Prilep domnea Marco, fiul regelui Vucașin, cel care căzuse alături de fratele său, despotul Uglieșa în lupta de la Cirmen; la Stip-Velbujd stăpînea Dragaș și Constantin Dejanović. Alte stătuțe ființau în nordul Albaniei, în Zeta, în jurul Kotorului, în regiunile muntoase de la răsărit de Drina și în Bosnia.

Este cunoscut faptul că în urma catastrofei de pe Marița din 1371 regiunea macedoneană și-a pierdut independența. Principii locali, printre ei și fiul lui Vucașin, eroul epopeii populare sîrbe, Marco Kraljević, a trebuit să recunoască suzeranitatea sultanului, să-i plătească tribut și să-i acorde sprijin militar.

Frecvențele manifestări de împotrivire ale principilor sîrbi care au urmat, deși înăbușite repede de agresorii otomani, aveau să se constituie în repere luminoase ale unei rezistențe populare de mai multe secole⁶.

Trecînd de la scena politică sud-est europeană la cea central europeană observăm că factorul politic dominant de aici, interesat în desfășurarea evenimentelor din sud-estul Europei și care a influențat în mare măsură situația politică din țările române, era, în a doua jumătate a secolului al XIV-lea, regatul Ungariei. În vremea lui Ludovic de Anjou (1342—1382) a cărui politică de mare rege s-a făcut simțită de la Vistula la Adriatică și la Marea Neagră, statul ma-

⁴ Vera Mutafchieva, Nikolai Todorov. *Le passé de la Bulgarie*, Sofia, 1969, p. 51.

⁵ În 1346 Ștefan Dușan a luat titlul de împărat și s-a încoronat la Sofia ca „basileu și autocrat al Serbiei și al Romaniei” (Charles Diehl, *op. cit.*, p. 136).

⁶ Rade Mihaljević. *Kraj srpskog tarstva*, Belgrad, 1975; Același, *Lazar Hrebeljanović. Istorija. Kult. Predanje*, Belgrad, 1984.

ghiar a cunoscut, pe plan intern, o perioadă de occidentalizare a cadrului instituțional, iar pe plan extern a manifestat o ambiție nemăsurată de întindere a hotarelor. Rege apostolic, Ludovic de Anjou s-a manifestat ca un înverșunat dușman al țărilor creștine de rit ortodox. Asupra acestora el a întreprins puternice acțiuni militare, a exercitat o permanentă presiune, care nu a slăbit decît atunci cînd fragila unitate plurietică a statului maghiar solicita atenția și prezența regelui în alte părți.

Încercările lui Ludovic de Anjou de a-și extinde autoritatea politică la sud și est de Carpați, în Țara Românească și Moldova, și de a-și permanentiza stăpînirea în țaratul bulgar de apus unde crease prin forță un „Banat de Vidin” au fost sortite eșecului. În țările amenințate s-a întărit convingerea că un regat maghiar puternic nu este mai puțin primejdios, decît primejdia otomană care se apropia.

După moartea, în 1382, a lui Ludovic de Anjou, care din 1370 a fost ales și rege al Poloniei, marele stat realizat de el, sub forma unei uniuni politice maghiaro-polone, s-a destrămat. În Ungaria și Polonia, ca, de altfel, și între ele au izbucnit certuri și lupte pentru tron. Divergențele dintre cele două state s-au agravat — deși în anumite momente ele au și pactizat — după ce tronul Ungariei a fost ocupat de Sigismund de Luxemburg (1387), iar pe cel al Poloniei s-a urcat Vladislav Jagello (1386), fost mare duce al Lituaniei. La neînțelegerile dintre cele două regate a contribuit și ciocnirea de interese pe care ele le aveau în spațiul românesc⁷. Voievozii români, conștienți de acest fapt, au urmărit atenț evoluția raporturilor dintre cei doi monarhi vecini și au înclinat spre alianța cu acela care într-un anumit moment părea mai puțin primejdios pentru soarta țării lor. Cum de mai multă vreme le erau cunoscute intențiile agresive ale regilor maghiari, exprimate pe plan ideologic prin ceea ce aceștia numeau lupta împotriva „schismaticilor”, voievozii români au înclinat, o dată cu constituirea uniunii polono-lituaniene, tot mai mult spre această nouă putere, menită să joace un rol important în constelația politică a Europei Centrale și Răsăritene. La aceasta a contribuit și faptul că marile probleme cărora a trebuit să le facă față la începuturile ei uniunea polono-lituaniană o angajau mai mult în alte părți decît spre statele românești, iar în materie religioasă ea manifesta o toleranță pe care n-o cunoștea regatul maghiar.

Alianța cu regatul polono-lituanian, încheiată mai întîi de domnul Moldovei, Petru Mușat, și apoi, prin intermediul lui, și de Mircea I, voievodul Țării Românești, a avut la bază temerea de o agresiune din partea regelui Ungariei. Era pentru prima dată cînd se exprima în scris o atitudine comună pe plan internațional a statelor românești de la sud și est de Carpați.

Dacă obligațiile asumate de Mircea I prin alianța cu Vladislav Jagello priveau numai atitudinea lor în raport cu regatul maghiar, tratatele domnilor Moldovei, care i-au urmat lui Petru Mușat, au angajat statul românesc de la est de Carpați și în alte direcții de interes ale regatului polono-lituanian. Detașamentele de oșteni români s-au acoperit de glorie în luptele împotriva cavalerilor teutoni; ele au participat de asemenea la luptele pentru îndepărtarea pericolului tătar.

⁷ Veniamin Ciobanu, *Țările Române și Polonia. Secolele XIV—XVI*, București, 1985, p. 18 și urm.

Mutațiile politice petrecute spre sfârșitul secolului al XIV-ela în estul Europei în urma slăbirii puterii mongole, rivalitățile dintre Lituania și Moscova, al cărei prestigiu politic a crescut în urma victoriei obținute de cneazul Dimitrie la Kulikovo (1380), pe Don, împotriva tătarilor, vor pune pe unii domni români din Moldova în contact cu noua putere care se ridica, Rusia. În 1386, cneazul moscovit Vasile, fiul lui Dimitrie Donskoi, fugind din captivitatea tătară s-a refugiat la curtea lui Petru I Mușat „în marea Valahie”⁸. Faptul în sine e edificator pentru importanța pe care o avea Moldova în sistemul de state ale Europei răsăritene din acea vreme.

Din schițarea cadrului internațional rezultă că la urcarea pe tronul Țării Românești a lui Mircea I harta politică a Europei Centrale, de Est și Sud-est era în plin proces de modificare. Cauze adinci socio-economice generau criza sistemului feudal, zdruncinat de mari mișcări sociale. Raporturile dintre state se caracterizau prin dese schimbări în jocul alianțelor, fapt ce împiedica o coordonare de durată a eforturilor lor împotriva primejdiei otomane. Planurile unor largi coaliții de forțe, nutrite de unii dintre monarhii de seamă ai vremii, lipsite fiind de mijloacele de înfăptuire s-au năruit repede.

În contrast cu descentralizarea feudală a statelor europene regimul otoman își baza puterea și succesele militare pe concentrarea în mâinile sultanului a tuturor atribuțiilor unui conducător de stat. Tendințele centrifugale erau în faza de rapide cuceriri ale statului otoman aspru pedepsite.

Creșterea atribuțiilor conducătorului statului și a teritoriului intrat în stăpînirea lui a dus la schimbarea, începînd în mod oficial din 1395, a titlului de *emir* sau *bei* în cel de *sultan* sau *împărat*⁹.

Tactica de luptă folosită de otomani era de natură să paralizaze sistemul de apărare al adversarului și să le asigure victoria. Pentru a intimidă și a crea panică în rîndul populației, otomanii trimiteau, mai întii, în ținuturile ce urmau să fie cucerite trupe neregulate, bande de pradă — achingii și azapi —, care devastau totul pe unde treceau, provocînd groaza și dispersarea locuitorilor; urma apoi atacul oastei regulate.

În opera de cuceriri întreprinsă, conducătorii otomani au manifestat adesea un remarcabil simț politic și diplomatic. Îndeosebi după victoria de la Cirmen relațiile dintre ei și popoarele cu care intrau în contact începeau de cele mai multe ori în mod pașnic, prin alianțe matrimoniale și statale, prin învoielii în care se pornea de la o neutralitate binevoitoare la contracte de vasalitate față de sultan, cu respectarea autonomiei politice a vasalilor, în schimbul plății unui tribut și a participării cu oaste la campaniile sultanului. Condițiile impuse celor ce-și răscumpărau astfel pacea se înăspreau treptat și în cele din urmă, dacă împrejmurările o îngăduiau, urma cucerirea brutală și intrarea lor în stăpînirea directă otomană. În multe teritorii cucerite, în vederea consolidării puterii statului otoman, erau aduși și colonizați turci din Anatolia. Pămînturile clasei dominante creștine, exterminată în mare parte, erau confiscate și dăruite, sub formă de proprietate condiționată unor credincioși ai sultanului (timarioți). Un factor în-

⁸ P. P. Panaitescu, *Mircea cel Bătrîn*, București, 1944, p. 229.

⁹ Aurel Decei, *Istoria imperiului otoman pînă la 1656*, București, 1973, p. 64.

semnat în cucerirea Peninsulei Balcanice de către otomani a fost recunoașterea oficială din partea lor a bisericii ortodoxe¹⁰.

Victoria din 1371 le-a întărit otomanilor încrederea în forța pe care o reprezentau și le-a deschis drumul unor noi cuceriri în Peninsula Balcanică. Unii conducători balcanici ca Marko Kraljević și Constantin Dejanović au devenit vasali ai sultanului¹¹.

Rezistența au opus otomanilor locuitorii unor orașe ca Bitolia, Iambol, Carnobat, care au grupat în jurul lor masele populare, reușind să țină pe loc cîțva timp înaintarea otomană.

Neînțelegerile dintre conducătorii popoarelor balcanice au împiedicat, ca de atîtea alte ori, alcătuirea unei alianțe care să oprească drumul ofensivei otomane. Bizanțul ca și țaratul bulgar de Tîrnovo s-au văzut în situația de a recunoaște suzeranitatea otomană. În 1373 împăratul Ioan al V-lea Paleologul însoțea, în calitate de vasal al sultanului, pe Murad I în campania dusă de acesta în Asia Mică¹². În 1376 Murad I — în schimbul cedării orașului Gălipoli, care fusese redat Bizanțului în 1366 de Amedeu de Savoia — a sprijinit pe Andronic Paleologul să ocupe tronul Bizanțului împotriva tatălui său. Revenit în scaun în 1379, datorită ajutorului otoman, Ioan al V-lea Paleologul a reînnoit angajamentele față de sultan, obligîndu-se la plata unui tribut anual de 30 000 de galbeni și la acordarea unui ajutor armat de 12 000 de ostași, cînd i se va cere.

În 1382 otomanii au reluat ofensiva în Balcani printr-un puternic atac asupra Sofiei, care a fost cucerită după un lung asediu. Epirul și Tesalia au cunoscut și ele invaziile devastatoare ale otomanilor. Orașe importante au căzut unul după altul. În 1383 a fost cucerit Sersul; în 1385—1386 au intrat sub stăpînire otomană regiunea Ohridei și părți din Albania. În 1386, cînd Mircea I Voievod se înălța pe tronul Țării Românești, cădea în mîinile otomanilor Nișul, important nod de comunicații în Peninsula Balcanică. Cneazul Lazăr a fost obligat să recunoască și el suzeranitatea sultanului. În 1387 a fost ocupat de otomani Salonicul¹³.

În fața pericolului ce le amenința pămînturile cîțiva stăpînitori balcanici s-au hotărît să acționeze în comun pentru stăvilirea expansiunii otomane. Cneazul Lazăr al Serbiei și regele Tvrtko al Bosniei, sprijiniți în secret de țarul bulgar Sișman au repurtat în 1387 în apropierea orașului Pločnik, pe Toplița, o frumoasă victorie. Încurajat de această biruință, țarul Sișman, vasal al sultanului, a încetat să plătească tributul, la care era obligat, și să trimită oaste în tabăra otomană.

În 1388 otomanii au organizat o mare expediție de pedepsire a țarului de Tîrnovo și de supunere a statului dobrogean, condus de despotul Ivanco. În prima fază a luptelor, datorită dirzeniei cu care se apăra populația, otomanii n-au înregistrat succese. Varna a rezistat atacului otoman. Intervenția personală a sultanului Murad în fruntea unor noi detașamente de ostași a înclinat victoria de partea otomanilor. Orașe și cetăți bulgărești au căzut pe rînd în mîinile invingătorilor. Sișman a fost nevoit să se supună. Silistra a fost cedată, dar locuitorii

¹⁰ Halil Inalcik, *The Ottoman Empire. The Classical Age 1300—1600*, New York-Washington, 1973, p. 13; Tahsin Gemil, *Mircea l'Ancien face à la politique impériale de Bayazid Ier*, în „Revue Roumaine d'Histoire”, 1—2, 1986, p. 4.

¹¹ Georges Ostrogorsky, *op. cit.*, p. 562.

¹² *Ibidem*, p. 563.

¹³ Halil Inalcik, *op. cit.*, p. 11.

orașului au refuzat s-o predea dușmanului. Au fost cucerite de otomani mai multe fortărețe la Dunăre, între care și Șiștovul.

În contextul luptelor din 1388 cu otomanii a dispărut despotul Ivanco. Teama că Dobrogea ar putea să cadă în mâinile otomanilor — ceea ce ar fi periclitat însăși existența Țării Românești — l-a făcut pe Mircea Voievod să intervină și, salvînd situația, să unească Dobrogea cu Țara Românească.

Reunind teritoriul românesc dintre Dunăre și Mare cu cel dintre Carpați și Dunăre, Mircea I adăuga titlului său de „voievod al Țării Românești, duce de Făgăraș și Amlaș, comite de Severin” și pe cel de „despot al pămînturilor lui Dobrotici și domn al Dîrstorului”¹⁴. Prin această primă mare faptă a sa Mircea Voievod refăcea pe o treaptă superioară a evoluției istorice, în formă românească, vechea unitate politico-statală din vremea dacilor a ținuturilor din stînga Dunării cu teritoriul dintre Dunăre și Mare.

La 15 iunie 1389 a avut loc istorica bătălie de la Kossovopolje (Cimpia Mierlei), decisivă pentru soarta popoarelor din sud-estul Europei¹⁵. Incurajat de victoria de la Pločnik și de succesele domnului român Mircea în Dobrogea, cneazul Lazăr a luat inițiativa unei coaliții balcanice care să se opună otomanilor. Lui i s-a alăturat ginerele său Vuk Brancović din sudul Serbiei, Tvirtko, regele Bosniei și banul croat Ivanși. Aflînd de aceasta sultanul Murad, pentru a nu le da răgaz să se organizeze, a atacat el Serbia. Deși la început succesul părea a fi de partea coaliției creștine, sultanul însuși fiind ucis, în cele din urmă, sub conducerea energică a fiului lui Murad, Baiazid I, zis „Trăznetul”, pentru rapiditatea acțiunilor sale, otomanii au învins. Cneazul Lazăr a fost luat prizonier și ucis. Urmașul său, Stefan Lazarević, a recunoscut suzeranitatea sultanului, obligîndu-se la plata unui tribut, la prezentarea anuală la curtea lui Baiazid și la acordarea de ajutor armat. În principalele cetăți ale Serbiei, ca și în cazul Bulgariei, au fost instalate garnizoane otomane.

În urma bătăliei de la Kossovopolje a crescut primejdia otomană pentru Țara Românească. Mircea I, așteptîndu-se la atacul sultanului pentru intervenția sa în dreapta Dunării și ca să contracareze o eventuală agresiune din partea regelui Ungariei, a căutat, în chiar anul dezastrului de la Kossovopolje să se apropie de regele Poloniei, Vladislav Jagello, și să încheie cu acesta la începutul anului 1390 un tratat de „alianță nestrămîtată de prietenie”. Prin tratat cei doi monarhi se legau ca în cazul unui atac al regelui Ungariei Sigismund sau al vasalilor lui să se ajute cu toate puterile lor. În cazul unui atac din partea altui dușman rămînea la hunăvoînța și chibzuînța fiecăruia dintre suverani, dacă vor da sau nu ajutor¹⁶.

Alianța lui Mircea cu Vladislav Jagello, ca și amenințarea otomană pentru regatul ungar — în vara anului 1390 au avut loc ciocniri între otomani și unguri în Banat¹⁷ — l-au determinat pe Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, să încerce o apropiere de domnul Țării Românești. Acesta, în interesul luptei anti-

¹⁴ *Documenta Romaniae Historica. D. Relații între Țările Române* (în continuare D.R.H.), vol. I, p. 122.

¹⁵ Georges Ostrogorsky, *op. cit.*, p. 567; P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 215—223; A. Decei, *op. cit.*, p. 54—55.

¹⁶ D.R.H., D., vol. I, p. 122.

¹⁷ Hurmuzaki, *Documente*, I-2, p. 327; Miodrag Al. Purković, *Knez i despot Ștefan Lazarević*, Belgrad, 1978, p. 31—32.

otomane și în schimbul recunoașterii și lărgirii stăpînirilor sale în Transilvania, s-a apropiat de regele Ungariei fără să renunțe la prietenia cu Polonia.

Asigurarea hotarului țării dinspre nord crea domnului român posibilitatea să-și concentreze eforturile în a apăra pe cel de sud. În această privință el a întărit lanțul cetăților de la Dunăre, bastioane puternice de apărare a țării împotriva atacurilor otomane care puteau interveni oricînd.

În 1390—1391 o oaste otomană condusă de Firuz-bei a fost trimisă de sultanul Baiazid I împotriva lui Srațimir, țarul bulgar de la Vidin. De aici, ca să-și pedepsească pe români care — după sursele otomane — ar fi fost prezenți în bătălia de la Kossovopolje a trecut în Țara Românească, a devastat cumplit parte din teritoriul ei, întorcîndu-se apoi încărcată de „prăzi și bogății în sudul Dunării”¹⁸. Expediția lui Firuz-bei la nordul Dunării a marcat începutul unui șir lung de lupte româno-otomane, care au adus poporului nostru mari suferințe, nu însă și îngenunchierea lui.

În 1392 a continuat înaintarea otomană în Peninsula Balcanică. În luna ianuarie a fost cucerit orașul Scoplje și aduși aci locuitori din Anatolia. Important punct strategic, devenit loc de reședință al înputernicitului sultanului Jighit pașa (Pașait)¹⁹, de la Scoplje vor porni incursiuni otomane sistematice în Bosnia, Zeta, Albania, Grecia și Bulgaria. Vuk Brancović a fost silit și el să se închine sultanului și să plătească tribut. În vara anului 1392 otomanii au suferit un eșec la Branicevo, unde au fost înfrinți de oastea regelui Ungariei²⁰. Succesul militar n-a fost însă exploatat de învingători și otomanii și-au continuat ofensiva. În 1393 sultanul Baiazid, reîntors din Anatolia unde fusese plecat să înăbușe tendințele de independență ale unor principate țărcești și aflînd că țarul bulgar Sișman a început tratative secrete cu regele Sigismund al Ungariei a decis desființarea Bulgariei centrale. O puternică oaste condusă de Soliman Celebi, fiul cel mai mare al sultanului a cucerit teritoriul ce mai rămăsese în stăpînirea lui Sișman. După un lung asediu, la 17 iulie 1393, capitala Tîrnovo a fost ocupată, prădată și populația dusă în mare parte în robie. Țarul, care se retrăsese în cetatea Nicopol a fost luat captiv, patriarhul Eftimie, care condusese rezistența capitalei bulgare a fost izgonit iar marii stăpîni feudali au trebuit să aleagă între convertirea la islamism și confiscarea averilor. Locul clasei stăpînitoare locale l-au luat, în mare măsură, timarioții, în slujba sultanului. În iarna anului 1393—1394 Baiazid a supus Constantinopolul blocadei și a căutat să taie orașului orice cale de aprovizionare pe uscat. La începutul anului 1394 întreaga Tesalie intra sub stăpînire otomană²¹.

Faptul cunoscut sultanului, că domnul Țării Românești crea dificultăți înaintării otomane, că în 1393 oștile lui au pătruns în sudul Dunării pînă la Karinovasî (Karnobat, la sud de munții Balcani) — unde a distrus baze militare otomane și a luat mulțime de prizonieri²² — iar în primăvara anului 1394 a

¹⁸ *Cronici turcești privind țările române. Extrase I, sec. XV—mijl. sec. XVII*, vol. întocmit de M. Guboglu și M. Mehmet, București, 1966, p. 112; A. Decei, *Istoria imperiului otoman*, p. 56—57.

¹⁹ Miodrag Al. Purković, *op. cit.*, p. 31.

²⁰ *Ibidem*, p. 32.

²¹ Georges Ostrogorski, *op. cit.*, p. 571—572.

²² A. Decei, *Expediția lui Mircea cel Bătrîn împotriva acinguiilor de la Karinovasî (1393)*, în A. Decei, *Relații româno-orientale*, București, 1978, p. 140—155.

trimis o oaste care a alungat garnizoana otomană instalată la Caverna cu un an mai înainte, l-a făcut pe Baiazid să întreprindă punerea în aplicare a planului de supunere a Țării Românești, să organizeze împotriva ei expediții militare care au culminat cu marea campanie condusă de sultan, de Baiazid, și care avea să se soldeze cu marea victorie obținută de Mircea cel Mare la Rovine²³.

După biruința reputată de Mircea la Rovine în sînul clasei dominante din Țara Românească au început să se definească puncte de vedere diferite în privința modului de a concepe raporturile viitoare cu Imperiul otoman. Partizanii politicii de înțelegere cu sultanul Baiazid s-au grupat în jurul unui pretendent la domnie, Vlad — intrat în istoriografie cu numele de „Uzurpatorul” — și l-au ridicat împotriva lui Mircea, hotărît să continue luptele cu otomanii, deși îi era clar că o parte a boierimii îi este ostilă. La 7 martie 1395 Mircea a încheiat la Brașov un tratat de alianță cu regele Sigismund al Ungariei în care se prevedea cooperarea în viitor a forțelor româno-ungare împotriva primejdiei otomane; clauzele tratatului evidențiau poziția de deplină egalitate între părți. Se arăta că în cazul în care regele va merge în persoană împotriva turcilor, la fel va face și Mircea; dacă regele va trimite numai oști așa va proceda și Mircea. Domnul român urma să lase drum liber oastei ce va merge împotriva turcilor, „în părțile lui Dobrotici sau în orice alte pămînturi”. În tratat se mai prevedea că atît timp cît ar sta regele cu oastea în părțile Țării Românești să stea și domnul român alături de el, iar dacă regele ar ajunge în locurile de „dincolo și aproape de Dunăre”, „învecinate” cu Țara Românească și cu Dunărea româniei să aibă grije să trimită provizii pe cheltuiala regelui²⁴.

După încheierea tratatului și repurtarea unor biruințe împotriva otomanilor părea că se întărește poziția lui Mircea în Țara Românească și că el și aliații lui vor învinge cu ușurință tabăra grupată în jurul lui Vlad, sprijinit de Ștefan I, domnul Moldovei. Vlad avea, însă, să-i fie opus în continuare lui Mircea de o parte a boierimii, care își va schimba atitudinea numai în momentul în care desfășurarea evenimentelor pe plan internațional a făcut posibilă întrevoderea unei victorii a creștinilor împotriva otomanilor. În contextul înfăptuirii planului preconizat de regele Sigismund, de organizare a unei cruciade împotriva otomanilor — plan primit extrem de favorabil în mediul clasei stăpînitoare din centrul și apusul Europei — s-a întărit poziția lui Mircea cel Mare în Țara Românească, fapt ce i-a permis, de altfel, să participe cu o oaste destul de însemnată la expediția cruciată din toamna anului 1396.

La expediție au luat parte cavaleri unguri, germani, francezi, englezi, italieni, boemi și poloni. Acestora li s-a adăugat, Mircea cu oastea credincioasă lui. În total erau peste 60 000 oameni călări, 40 000 pedestri și o flotă însemnată. Era pentru prima dată cînd călărașii și arcașii români aveau să lupte alături de cavalerii în zale ai Occidentului germano-latin. În septembrie 1396 oastea cruciată, după unele succese, a ajuns la cetatea Nicopol pe care a asediat-o. Aici i-a ieșit în întîmpinare Baiazid cu oastea sa, inferioară ca număr și armament. Scriitorul

²³ Vom reveni într-un studiu special asupra cronologiei luptelor româno-otomane din vremea lui Mircea cel Mare, a bătăliei de la Rovine în mod special. © recentă călătorie de studii în R. S. F. Iugoslavia mi-a înlesnit revederea izvoarelor și a istoriografiei recente sud-slave, deosebit de importante în reconstituirea desfășurării evenimentelor.

²⁴ D.R.H., D., vol. I, p. 140—141.

german Johann Schiltberger, aflat în oastea cruciată, ne-a lăsat informația că Mircea ar fi cerut ca el cu românii să înceapă lupta. Această propunere a fost susținută în consiliul de luptă și de regele Sigismund și comandantii maghiari. Motivul era că Mircea cunoștea mai bine felul de luptă al otomanilor. Contele de Nevers, fiul ducelui de Burgundia, Filip cel Îndrăzneț, a reclamat însă pentru el onoarea primului atac²⁵. Intrând cei dintii în luptă, francezii au obținut de la început oarecare succese, dar înaintînd repede s-au depărtat prea mult de grosul oastei și căzînd în cursa ce li s-a întins, prin retragerea simulată a otomanilor au fost zdrobiți cu desăvîrșire. Sigismund venind cu restul oastei n-a mai putut salva situația. „Den rea chiverniseală a creștinilor — observa cronicarul Radu Popescu — au biruit Baiazid pe creștini, tăindu-i și robindu-i”²⁶.

Prin victoria repurtată la Nicopol, la 25 septembrie 1396, și care a avut un larg ecou în lumea islamică și în opinia publică europeană, otomanii au făcut dovada că sistemul lor militar de luptă este superior celui al cavalerilor apuseni.

Bătălia de la Nicopol a marcat desființarea statului bulgar cu capitala la Vidin. Țarul Sracimir care primise pe cruciați a trebuit să se supună lui Baiazid; el avea să-și sfîrșească zilele ca prizonier la Brusa. Cu Sracimir se stîngea dinastia Sișmanizilor, ultima dinastie bulgară. Teritoriul statului bulgar a fost transformat în pašalic; spahii au fost dăruiți cu moșiile confiscate de la stăpîni feudali bulgari. Cetățile de pe malul drept al Dunării au devenit puncte de sprijin pentru incursiunile de pradă ale azapilor și achingiilor la nordul Dunării.

Măsurile luate de otomani în sudul Dunării au făcut să crească teama boierimii din Țara Românească că ar putea avea și ea soarta stăpînilor de pămînt sud-dunăreni. A rezultat de aici strîngerea rîndurilor ei în jurul lui Mircea, al cărui prestigiu — ca experimentat conducător în luptele cu otomani — îl situa printre marile personalități ale vremii, în stare să oprească înaintarea otomană în Europa. Părăsit de boieri, Vlad „Uzurpatorul” a fost prins și dus în Transilvania unde i s-a pierdut urma.

În anul 1397 Baiazid a încercat încă odată să supună Țara Românească. El a trecut Dunărea în mare grabă pentru a nu da răgaz românilor să se pregătească de împotrivire. Despre această nouă expediție s-au păstrat puține știri. Ele arată, însă, că Mircea a repurtat și de data aceasta o categorică victorie²⁷.

Sultanul Baiazid temîndu-se că voievodul român, sprijinit de regele Ungariei, ar putea primejdui cuceririle otomane a luat măsuri de consolidare a stăpînirii sale în dreapta Dunării, ca și de refacere și întărire a cetăților pe care le ocupase în stînga Dunării, în Țara Românească. În legătură cu această preocupare a sultanului Baiazid este de pus întărirea cetății Turnu, despre care se face mențiune într-o inscripție în limba slavă săpată pe un mic bloc de calcar²⁸.

Temerea sultanului avea să se dovedească întemeiată. Domnul român a căutat în mod sistematic să întărească capacitatea de apărare a țării și să îndeparteze pericolul otoman. În 1399 el era în posesia cetății Turnu și probabil și a

²⁵ *Călători străini despre țările române*, vol. I, București, 1968, p. 29.

²⁶ *Istoriile domnilor Țării Românești*, ed. Const. Grecescu, București, 1963, p. 14.

²⁷ Barbu Cămpina, *Lupta Țării Românești împotriva expansiunii otomane (1335—1415)*, în „Scrieri istorice”, vol. I, București, 1973, p. 280.

²⁸ H. Chircă și C. Bălan, *O inscripție din 1397—1398 privitoare la stăpînirea turcească la Turnu*, în „Studii și materiale de istorie medie”, III, 1959, p. 359—364.

cetății Giurgiu. Din cetatea Turnu el trimitea o scrisoare regelui Sigismund înștiințându-l de pregătirile militare ale lui Baiazid²⁹. La începutul anului 1400 Mircea I a intervenit în Moldova și a ridicat în scaunul domniei pe Alexandru cel Bun. Actul — semnificativ pentru autoritatea și puterea lui Mircea de a avea și înfăptui inițiative politice — s-a dovedit benefic relațiilor dintre Țara Românească și Moldova care au fost în vremea celor doi domni deosebit de strînse.

În toamna anului 1401 o oaste otomană, condusă de Evrenos bei a devastat întinse regiuni din Banat, Transilvania și Țara Românească, luând mulțime de robi. Angajându-se pe urmele invadatorilor, Mircea i-a izgonit, în așa fel încît numai o mică parte a reușit să scape cu fuga. „Unii — se spune într-un izvor venețian — au fost prinși, alții uciși și alții înecați și n-au putut scăpa decît vreo trei mii care s-au întors singuri în Turcia“³⁰.

În urma victoriilor obținute s-a consolidat poziția Țării Românești pe plan internațional, a crescut autoritatea și puterea lui Mircea în interior și prestigiul lui în afară.

Luptele în care erau angajați otomanii la începutul secolului al XV-lea în Asia Mică cu mongolii, conduși de Timurlenk (Tamerlan) (1336—1405), cel mai mare han al mongolilor după Gingishan, au permis lui Mircea ca și altor conducători creștini din Europa de Sud-Est să făurească din nou planul unei ofensive împotriva otomanilor.

Timurlenk ajunsese în marșul lui triumfător pînă în Asia Mică. Emirii deposedați de Murad I și de Baiazid I s-au refugiat la el și ca să-și recapete stăpînirile l-au împins să acționeze contra otomanilor. Începînd cu luna august a anului 1400 Timur a intrat pe teritoriul turcilor otomani, îndreptîndu-se spre Egipt. În octombrie 1400 el punea stăpînire pe Alep iar în ianuarie 1401 cădea în mîinile lui Damascul. Baiazid considera că pentru el pericolul a trecut, dar s-a trezit deodată, în 1402, că Timur a revenit în Asia Mică. Baiazid a condus împotriva lui tot ce avea mai important ca forță militară otomană. Lupta dintre Timur și Baiazid s-a dat, într-o vineri, 28 iulie 1402, în apropiere de Ankara. Baiazid a fost înfrînt și făcut prizonier împreună cu fiii săi Musa și Mustafa; alți fii ai săi, Soliman, Mahomed și Isa au reușit să fugă. Cîteva luni după dezastrul suferit, la 9 martie 1403, Baiazid avea să moară în orașul Akşehir³¹.

Consecințele luptei de la Ankara au fost deosebit de importante. Principatele anatoliene s-au reconstituit. Statul otoman a fost redus în Asia la ceea ce era înainte de Murad I; succesiunea lui Baiazid a născut rivalități și lupte între fiii săi, care au contribuit la slăbirea statului. Un rol important a început să joace în Asia Mică emirul de Karaman, protejat de Timur³².

Criza declanșată în Imperiul otoman de înfrîngerea de la Ankara a fost folosită nu numai de conducătorii politici din Asia, ci și de cei din Europa; ei au căutat să se eibereze de încorsetarea otomană³³. Ștefan Lazarevici și Manuel Paleologul au încetat plata haraciului. În ianuarie 1404 a izbucnit o mare răscoală

²⁹ *Ibidem*, p. 362.

³⁰ N. Iorga, *Acte și fragmente*, III, p. 4—5; P. P. Panaitescu, *op. cit.*, p. 282; B. Cămpina, *op. cit.*, p. 324.

³¹ Aurel Decei, *Istoria Imperiului otoman*, p. 69—70.

³² *Ibidem*, p. 71 și urm.

³³ Șerban Papacostea, *La Valachie et la crise de structure de l'Empire ottoman (1402—1413)*, în „Revue Roumaine d'Histoire“, 1-2, 1986, p. 23 și urm.

bulgară sub conducerea ultimilor doi Sișmanizi, Constantin și Frujin, sprijiniți de sârbi și români. Ridicări populare împotriva otomanilor s-au produs și în munții Serbiei. Mircea I, sprijinit de Sigismund de Luxemburg, a intervenit din nou în dreapta Dunării, recucerind parte din ținuturile care rămăseseră în stăpînirea otomană în cursul luptelor schimbătoare din anii 1393—1398.

În 1403 Mircea a pus stăpînire pe Chilia. În același an el a reînnoit tratatul de alianță cu Vladislav Jagello, regele Poloniei, alianță care, adăugată bunelor relații statornicite cu Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, și Alexandru cel Bun, domnul Moldovei, i-a îngăduit să reînceapă sub auspicii favorabile luptele cu otomanii.

Țara Românească cunoștea la începutul secolului al XV-lea cea mai mare întindere pe care a avut-o în evul mediu și era văzută ca o putere în stare să influențeze, dacă nu să determine chiar, mersul evenimentelor în sud-estul Europei. Într-un document din perioada 1404—1406, prin care Mircea întărea mănăstirii Cozia toate bălțile pe Dunăre, el se intitula: „Io Mircea mare voievod și domn... peste toată țara Ungrovlahiei și al părților de peste munți, încă și către părțile tătărești și Amlaşului și Făgăraşului herțeg și domn al Banatului Severinului și pe amîndouă părțile pe toată Podunavia, încă și pină la Marea cea Mare și stăpînitor al cetății Dîrstorului“³⁴. Mircea se adresa chefaliei (căpeteniei) Silistrei ca oricărui dregător supus lui, cerîndu-i să se ferească de bălțile mănăstirești³⁵.

Interesul lui Mircea de a menține în hotarele Țării Românești Dobrogea cu litoralul maritim și gurile Dunării s-a împletit cu grija pentru întărirea întregului hotar dunărean.

La sfîrșitul anului 1406, Mircea a avut o întrevedere la Severin cu regele Sigismund³⁶. Cu acel prilej s-a stabilit planul desfășurării în viitor a acțiunilor antiotomane. Mircea urmărea să continue ofensiva, începută de el pe teritoriul Dobrogei și să alunge pe otomani din ținuturile balcanice vecine cu Țara Românească. În acel moment criza din Imperiul otoman ar fi făcut posibilă organizarea unei mari ofensive antiotomane; ea nu s-a realizat însă din cauza repulciilor maritime italiene, ca și a împăratului Manuel Paleologul, care deși dădeau asigurări de adevărate la războiul antiotoman proiectat, în realitate n-au făcut nimic ca el să fie pregătit.

Mircea, văzînd că nu poate să pună în practică planul unei mari ofensive antiotomane, a intervenit, la solicitarea unor pretendenți, în luptele ce se desfășurau în Imperiul otoman între urmașii lui Baiazid pentru ocuparea tronului. Aceștia îi făgăduiau în schimbul ajutorului solicitat să înceteze prădăciunile în ținuturile stăpînite de Mircea. Reunificarea de către domnul român a teritoriului dintre Dunăre și Mare cu cel dintre Carpați și Dunăre a provocat reacția conducătorilor otomani din teritoriile mărginașe Țării Românești. Ei au organizat frecvente incursiuni în stăpînirile lui Mircea, producînd dislocări de populație și ruină. Intervențiile energice ale domnului român erau de natură să redea populației liniștea și încrederea în forța sa. În această privință prezintă interes știrea cuprinsă în inscripția de limbă greacă, săpată pe o piatră de calcar, descoperită la Silistra. Din ea rezultă că în anul 1408 o mare primejdie apăsă asupra orașului

³⁴ D.R.H., B. Țara Românească, I, p. 64.

³⁵ *Ibidem*, p. 65.

³⁶ *Ibidem*, p. 71.

și că „Io Mircea, marele voievod și domn a toată Ungrovlahia, a izbăvit“ (Silistra de turci)³⁷.

Incursiunile otomane în Dobrogea, ca și în Țara Românească au avut un rol însemnat dacă nu decisiv în luarea hotărârii domnului român de a interveni în treburile interne ale Imperiului otoman, susținând pe tronul acestuia propriul lui candidat. Cronicile otomane, păstrate în compilația lui Leunclavius, consemnează că achingiul sultanului Soliman, urmașul lui Baiazid „Trăznetul“, făceau atâtea pagube teritoriului Țării Românești, pe care-l pustiau, încît Mircea s-a văzut nevoit să trimiță un sol la emirul Isfendijan al Caramaniei, chemînd la sine pe un fecior al lui Baiazid, pe Musa Celebi, căruia i-a oferit sprijin³⁸. Este sigur faptul că în anul 1411 cu ajutorul lui Mircea a fost instalat pe tronul sultanilor, pentru partea europeană a Imperiului otoman, Musa. Aceasta însemna un mare succes pentru domnul român, succes care i-a adus aprecierea contemporanilor, exprimată în scris de Leunclavius, și anume că, voievodul român era la acea dată considerat ca „cel mai viteaz și cel mai ager între principii creștini“ (princeps ... inter christianos fortissimus et accerrimus)³⁹.

Împotriva lui Musa s-a ridicat, sprijinit de contingente bizantine și sîrbești, cel mai mic dintre fiii lui Baiazid, Mahomed. Acesta a reușit în anul 1413 să-l înfrîngă pe Musa în lupta de la Ciamurli, de lingă Sofia, și să-l ucidă. În anul următor, 1414, pentru a-l pedepsi pe Mircea pentru sprijinul acordat lui Musa, Mahomed a pregătit o mare expediție împotriva Țării Românești; ea nu s-a desfășurat decît parțial, reducîndu-se la atacul detașamentelor de pradă ale azapiilor și achingiilor, care au pustiit o bună parte a teritoriului de la nordul Dunării.

Respingînd atacurile otomane, Mircea a căutat permanent să folosească orice defecțiune manifestată în Imperiul otoman pentru a-i slăbi agresivitatea. Cînd împotriva lui Mahomed s-a ridicat, ca nou pretendent la tronul sultanilor Mustafa, Mircea l-a sprijinit pe acesta, fără succes, de altfel, căci Mustafa a fost în 1416 înfrînt de oștile lui Mahomed și silit să se refugieze la Salonic. Aici el a fost prins și trimis la închisoare de guvernatorul bizantin.

Desfășurarea evenimentelor arăta că în acel moment criza din Imperiul otoman era în declin și planul inițiat de Mircea, de ofensivă împotriva otomanilor, nu mai avea șanse de reușită. El a încercat atunci un nou plan; a adăpostit în Țara Românească pe un reformator al islamului, considerat drept profet, pe șecul Bedr-ed-Din, care preconiza un plan de reforme ce vizau schimbări în înseși întocmirea socială a Imperiului otoman și care întreținea climatul favorabil unor puternice mișcări sociale⁴⁰. Dar și acest plan al lui Mircea a eșuat. Bedr-ed-Din a fost prins la Seres în 1417 de sultanul Mahomed și spînzurat.

³⁷ O înscripție despre Mircea cel Bătrîn (1408), în „Studii“, 3, 1952, p. 210

³⁸ Leunclavius, *Historiae Musulmanae Turcorum*, Libri XVII, Francofurti 1591, p. 432—433; O înscripție despre Mircea cel Bătrîn (1408), p. 212.

³⁹ Leunclavius, *op. cit.*, p. 418.

⁴⁰ M. Guboglu și M. Mustafa, *Răscoalele țărănești din Imperiul otoman (1418—1420) și bedreddismul*, în „Studii“, 2, 1957, p. 137—158; A. Decei, *Istoria Imperiului otoman*, p. 82—83.

În anul următor, în 1418, înceta din viață în scaunul domnesc și Marele Mircea Voievod cu a cărui domnie s-a încheiat, de fapt, o primă perioadă în evoluția raporturilor dintre Țara Românească și Imperiul otoman. Rezistența opusă de poporul român și preocuparea Porții otomane de a lichida mai întâi împotrivirea popoarelor din Peninsula Balcanică au făcut ca otomanii să accepte reglementarea pe cale pașnică a raporturilor cu Țara Românească. Ei au încheiat cu Mircea un tratat care fixa obligațiile reciproce ce și le asumau cele două părți și a căror respectare garanta, în principiu, pacea. Acest fapt capital a permis Țării Românești să aibă fără întrerupere o viață politică a ei proprie, ce a înlesnit creația românească în diferite domenii de activitate.